

USTAWA

z dnia 13 lutego 1984 r.

o funkcjach konsułów Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Rozdział 1

Przepisy ogólne.

Art. 1. W rozumieniu ustawy konsulem jest kierownik konsulatu generalnego, konsulatu, wicekonsulatu i agencji konsularnej, jak również wydziału konsularnego przedstawicielstwa dyplomatycznego.

Art. 2. Konsulem może być mianowany obywatel polski o wysokich walorach politycznych i moralnych, który ma pełną zdolność do czynności prawnych, korzysta

z praw publicznych oraz ma wykształcenie wyższe i inne odpowiednie kwalifikacje zawodowe określone dla pracowników służby dyplomatyczno-konsularnej.

Art. 3. W przedstawicielstwie dyplomatycznym, w którym nie ustanowiono wydziału konsularnego, funkcje konsula może wykonywać członek personelu dyplomatycznego wyznaczony przez Ministra Spraw Zagranicznych.

Art. 4. Konsul wykonuje funkcje osobiście lub upoważnia do ich wykonywania innych pracowników posiadających stopnie służbowe konsularne lub dyplomatyczne.

Art. 5. 1. Minister Spraw Zagranicznych może powoływać honorowych konsułów generalnych, konsułów, wicekonsułów lub agentów konsularnych do wykonywania niektórych funkcji konsułów, określając każdorazowo ich zakres.

2. Na honorowego konsula generalnego, konsula, wicekonsula lub agenta konsularnego może być powołany obywatel polski zamieszkały w państwie przyjmującym, obywatel państwa przyjmującego lub państwa trzeciego, posiadający wysoki autorytet, cieszący się zaufaniem oraz dający rękojmię należytego wykonywania swoich obowiązków.

Art. 6. W wyjątkowych wypadkach, za zgodą właściwych organów państwa przyjmującego, Minister Spraw Zagranicznych może powierzyć wykonywanie funkcji konsula na rzecz Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej kierownikowi przedstawicielstwa dyplomatycznego lub konsulowi państwa trzeciego.

Art. 7. 1. Konsul wykonuje funkcje w okręgu konsularnym obejmującym terytorium państwa przyjmującego lub jego część.

2. Konsul może wykonywać funkcje poza okręgiem konsularnym wyłącznie na podstawie decyzji Ministra Spraw Zagranicznych i za zgodą państwa przyjmującego.

Art. 8. 1. Konsul podlega służbowo Ministrowi Spraw Zagranicznych.

2. Bezpośredni nadzór nad działalnością konsula sprawuje kierownik przedstawicielstwa dyplomatycznego.

3. Organizację urzędów konsularnych oraz prawa i obowiązki pracowników tych urzędów określają przepisy o urzędzie Ministra Spraw Zagranicznych i inne przepisy szczególne.

Art. 9. Niezależnie od ustawy jest mowa o obywatelach polskich, odnosi się to odpowiednio do osób prawnych, instytucji i innych polskich jednostek organizacyjnych.

Rozdział 2

Zakres funkcji konsułów.

Art. 10. Konsul:

- 1) chroni prawa i interesy Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i jej obywateli,
- 2) działa na rzecz rozwijania przyjaznych stosunków oraz współpracy między Polską Rzeczpospolitą Ludową a państwem przyjmującym,
- 3) czuwa w zakresie swojej właściwości nad wykonywaniem umów międzynarodowych obowiązujących w stosunkach między Polską Rzeczpospolitą Ludową a państwem przyjmującym,
- 4) działa na rzecz umacniania więzi między Polonią Zagraniczną a Polską,
- 5) informuje o Polsce w szczególności przedstawia organom państwa przyjmującego i opinii publicznej tego państwa kierunki polityki zagranicznej i wewnętrznej Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz rozwoju jej gospodarki, nauki i kultury,
- 6) zapoznaje się z problematyką państwa przyjmującego, w szczególności ze stanem jego gospodarki, nauki i kultury oraz z ustawodawstwem tego państwa i umowami zawieranymi przez nie z państwami trzecimi, jak również udziela odpowiednich informacji w

tych zakresie właściwym organom Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i zainteresowanym obywatelom polskim.

Art. 11. Konsul zapewnia pomoc obywatelom polskim w realizacji praw przysługujących im zgodnie z prawem państwa przyjmującego oraz prawem i zwyczajami międzynarodowymi.

Art. 12. Konsul z urzędu zastępuje lub zapewnia zastępstwo obywateli polskich przed sądami i innymi organami państwa przyjmującego w celu ochrony praw i interesów tych obywateli, jeżeli z powodu nieobecności lub z innych przyczyn nie mogą oni w odpowiednim czasie bronić osobiście swych praw i interesów ani nie ustanowili pełnomocników. O podjęciu tych czynności konsul zawiadamia niezwłocznie zainteresowaną osobę.

Art. 13. Konsul czuwa, aby obywatele polscy zatrzymani, aresztowani lub w inny sposób pozbawieni wolności w państwie przyjmującym mieli zapewnioną ochronę prawną i traktowanie zgodne z prawem tego państwa oraz z prawem i zwyczajami międzynarodowymi. W tym celu podejmuje w szczególności następujące działania:

- 1) zwraca się do sądów i innych organów państwa przyjmującego o udzielenie informacji o przyczynach zatrzymania, aresztowania lub w inny sposób pozbawienia wolności, zwłaszcza o zarzutach stawianych tym obywatelom,
- 2) odwiedza tych obywateli oraz porozumiewa się z nimi także w inny sposób.

Art. 14. Konsul podejmuje czynności zmierzające do ustanowienia, w wypadkach przewidzianych w ustawodawstwie polskim, opieki nad obywatelami polskimi bądź kurateli dla nich lub nad ich mieniem pozostającym bez opieki. W tym celu może w szczególności proponować sądowi lub innym właściwym organom Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej bądź państwa przyjmującego odpowiednie osoby na opiekunów lub kuratorów.

Art. 15. Konsul wykonuje czynności dotyczące realizacji spadków i innych należności przysługujących obywatelom polskim lub pozostałym po obywatelach polskich. W tym celu podejmuje w szczególności następujące działania w imieniu i na rzecz obywateli polskich:

- 1) zgłasza sądom lub innym właściwym organom państwa przyjmującego roszczenia do spadku i innych należności,
- 2) występuje do właściwych organów państwa przyjmującego o dostarczenie informacji niezbędnych do ustalenia spadkobierców, stanu prawnego i wysokości poszczególnych składników masy spadkowej oraz o wydanie testamentu,
- 3) występuje do sądów i innych właściwych organów państwa przyjmującego z wnioskami o zabezpieczenie spadku, jeżeli zachodzi obawa naruszenia mienia lub praw pozostałych po spadkodawcy, oraz o wyznaczenie administratora lub kuratora spadku,
- 4) występuje do sądów lub innych właściwych organów państwa przyjmującego o wydanie postanowienia o nabyciu spadku,
- 5) przyjmuje dokumenty, środki płatnicze oraz przedmioty wartościowe w celu przekazania obywatelom polskim.

Art. 16. Konsul, w razie niezbędnej potrzeby, udziela obywatelom polskim zapomóg lub pożyczek.

Art. 17. Konsul przyjmuje do depozytu dokumenty, środki płatnicze oraz przedmioty wartościowe, jeżeli jest to niezbędne do ochrony praw i interesów obywateli polskich.

Art. 18. 1. Na wniosek sądu lub innego właściwego organu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej konsul:

- 1) doręcza pisma i inne dokumenty,
- 2) przesłuchuje strony, podejrzanych, świadków i biegłych,
- 3) przekazuje do wykonania sądom i innym organom państwa przyjmującego wnioski o udzielenie pomocy prawnej

2. Czynności wymienione w ust. 1 pkt 1 i 2 konsul wykonuje, stosując odpowiednio właściwe przepisy prawa polskiego, jeżeli odbiorca pisma lub innego dokumentu albo osoba, która ma być przesłuchana, jest obywatelem polskim i zgadza się dobrowolnie przyjąć pismo lub inny dokument albo złożyć zeznanie, wyjaśnienie lub opinię.

Art. 19. 1. Konsul wykonuje czynności notarialne, a w szczególności:

- 1) sporządza i poświadcza wypisy, odpisy, wyciągi i kopie dokumentów,
- 2) poświadcza własnoręczność podpisów i znaków ręcznych na dokumentach,
- 3) poświadcza datę okazania dokumentów, pozostawania osoby przy życiu lub w określonym miejscu oraz stawianictwo lub niestawianictwo osoby,
- 4) przyjmuje oświadczenia.

2. Czynności, o których mowa w ust. 1, konsul wykonuje na wniosek obywateli polskich lub właściwych organów Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

3. Konsul może wykonywać czynności, o których mowa w ust. 1, również na wniosek jakiegokolwiek osoby, jeżeli mają one wyrzucić skutek prawny na terytorium Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

4. Konsul może sporządzić akt notarialny pod warunkiem uzyskania od Ministra Sprawiedliwości pisemnego upoważnienia wydanego na wniosek Ministra Spraw Zagranicznych.

5. Do czynności konsula, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy prawa o notariacie. Czynności te mają taką samą moc jak czynności wykonane przez notariusza w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Art. 20. 1. Konsul sporządza i poświadcza tłumaczenie dokumentów z języka polskiego na język urzędowy państwa przyjmującego i z tego języka na język polski, jak również poświadcza wypisy, odpisy, wyciągi i kopie dokumentów sporządzonych w języku urzędowym państwa przyjmującego.

2. Konsul może również wykonywać czynności, o których mowa w ust. 1, jeżeli dokumenty są sporządzone w innych językach niż język urzędowy państwa przyjmującego.

3. Czynności konsula określone w ust. 1 i 2 mają taką samą moc jak czynności wykonane przez tłumacza przysięgłego w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Art. 21. Konsul legalizuje dokumenty urzędowe, sporządzone lub uwierzytelnione w państwie przyjmującym bądź w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Art. 22. Czynności określone w art. 19 ust. 1—3, art. 20 i 21 konsul wykonuje na podstawie upoważnienia Ministra Spraw Zagranicznych, wydanego w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości.

Art. 23. 1. Konsul:

- 1) wydaje obywatelom polskim paszporty lub inne dokumenty uprawniające do przekraczania granicy, wznawia ich ważność, dokonuje w nich zmian oraz je unieważnia,
- 2) udziela wiz pobytowych i przejazdowych cudzoziemcom, którzy zamierzają udać się do Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

2. Tryb i zakres wykonywania czynności, o których mowa w ust. 1, określają odrębne przepisy.

Art. 24. Konsul:

- 1) prowadzi rejestr obywateli polskich mających miejsce stałego pobytu w okręgu konsularnym,
- 2) doręcza obywatelom polskim pisma i dokumenty inne niż określone w art. 18 ust. 1 pkt 1,
- 3) wydaje obywatelom polskim zaświadczenia przewidziane w przepisach prawa polskiego.

Art. 25. 1. Konsul:

- 1) wydaje decyzje o przyjęciu oświadczenia w sprawie wyboru, odzyskania bądź utraty obywatelstwa polskiego, a także decyzje w sprawie zezwolenia na zmianę obywatelstwa polskiego na obce,
- 2) przyjmuje oświadczenia rodziców lub opiekunów osoby małoletniej o nabyciu przez nią obywatelstwa polskiego lub o wyborze dla niej obywatelstwa obcego.

2. Tryb i zakres wykonywania czynności, o których mowa w ust. 1, określają przepisy o obywatelstwie polskim.

Art. 26. 1. Konsul:

- 1) przyjmuje oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński, jeżeli osoby zawierające małżeństwo są obywatelami polskimi,
- 2) wydaje zaświadczenia o zdolności prawnej do zawarcia małżeństwa za granicą,
- 3) pośredniczy w zgłoszeniu we właściwym urzędzie stanu cywilnego w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej faktu urodzenia lub zgonu za granicą,
- 4) przekazuje właściwym urzędom stanu cywilnego w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej protokoły o urodzeniach i zgonach, które nastąpiły na polskich statkach morskich i powietrznych oraz na okrętach wojennych i wojskowych statkach powietrznych.

2. Tryb i zakres wykonywania czynności, o których mowa w ust. 1, określają przepisy prawa o aktach stanu cywilnego.

Art. 27. 1. Konsul działa na rzecz rozwinięcia i pogłębiania współpracy gospodarczej i naukowo-technicznej oraz kulturalnej między Polską Rzeczypospolitą Ludową a państwem przyjmującym, w szczególności ułatwia nawiązywanie kontaktów oraz wykonywanie umów między odpowiednimi organami i instytucjami obu państw.

2. Zakres funkcji, o których mowa w ust. 1, określa Minister Spraw Zagranicznych w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

Art. 28. 1. Konsul wykonuje funkcje w odniesieniu do polskich statków morskich oraz ich załóg, pasażerów i ładunków, w szczególności:

- 1) kontroluje, czy statek jest uprawniony do podnoszenia bandery polskiej, oraz wystawia tymczasowe świadectwo polskiej przynależności statku,
- 2) przeprowadza inspekcje statku lub występuje do obcego organu inspekcyjnego o przeprowadzenie takiej inspekcji,
- 3) wydaje dokumenty bezpieczeństwa statku i przedłuża terminy ich ważności, poświadcza dziennik okrętowy i dokonuje w nim wymaganych wpisów, zatwierdza listy załogi statku oraz wystawia książeczki żeglarskie i dokonuje w nich zmian,
- 4) przyjmuje protesty morskie oraz przesłuchuje kapitana, innych członków załogi i pasażerów na okoliczność wypadku, w razie zaś rozbicia lub uszkodzenia statku udziela pomocy w organizowaniu akcji ratowniczej oraz podejmuje czynności niezbędne do zapewnienia bezpieczeństwa uratowanych osób, jak również zabezpieczenia ich mienia oraz ładunku i mienia statku, a także interesów armatora polskiego,
- 5) przyjmuje od kapitana statku meldunki o przestępstwie dokonanym na statku i wydaje mu polecenia w sprawie dalszego postępowania,
- 6) uczestniczy przy wszelkich czynnościach podejmowanych na statku przez organy państwa przyjmującego w celu zatrzymania, aresztowania lub pozbawienia wolności w inny sposób członka załogi statku lub pasażera albo zajęcia mienia znajdującego się na statku,
- 7) zapewnia opiekę i pomoc prawną członkom załogi statku w razie ich zatrzymania, aresztowania lub pozbawienia wolności w inny sposób, a także przy rozpatrywaniu przez sądy i organy administracyjne państwa przyjmującego spraw dotyczących tych osób,
- 8) załatwia spory między załogą a kapitanem statku,
- 9) udziela pomocy członkom załogi statku pozostałym na lądzie z powodu choroby lub z innych przyczyn oraz umożliwia im powrót do Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej,
- 10) podejmuje interwencje w razie dyskryminowania statku lub członków jego załogi.

2. Szczegółowy zakres funkcji, o których mowa w ust. 1, określają odrębne przepisy.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio do funkcji konsula w odniesieniu do statków żeglugi śródlądowej i powietrznej, środków komunikacji lądowej, a także ich załóg, pasażerów i ładunków.

Art. 29. Poza funkcjami określonymi w ustawie konsul może wykonywać inne funkcje przewidziane przez prawo i zwyczaje międzynarodowe, powierzone mu przez Ministra Spraw Zagranicznych.

Art. 30. 1. Konsul wykonuje funkcje w taki sposób, aby umacniać zaufanie i szacunek obywateli polskich i cudzoziemców do ustroju społeczno-politycznego i prawa Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz do jej organów. W tym celu podejmuje działania niezbędne do szybkiego, sprawnego i prawidłowego załatwiania zgłaszanych mu spraw, informowania obywateli polskich o powstałym lub mogącym powstać zagrożeniu ich praw i interesów oraz udzielania im, na wniosek lub z własnej inicjaty-

wy, rad i wskazówek co do obrony tych praw i interesów.

2. Konsul odmówi wykonania czynności, która byłaby sprzeczna z prawem lub zasadami współżycia społecznego.

Art. 31. 1. Szczegółowy tryb postępowania przed konsulem określa Minister Spraw Zagranicznych.

2. W sprawach należących do właściwości konsula stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego dotyczące skarg i wniosków, z tym że organem wyższego stopnia, w rozumieniu tego kodeksu jest Minister Spraw Zagranicznych.

3. Minister Spraw Zagranicznych, w drodze rozporządzenia, może dostosować przepisy dotyczące terminów załatwiania skarg i wniosków do warunków pracy konsula.

Art. 32. 1. Konsul pobiera opłaty za wykonane czynności konsularne.

2. Minister Spraw Zagranicznych w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami, w drodze rozporządzenia, określa zasady pobierania opłat konsularnych oraz ich wysokość.

Rozdział 3

Przepisy końcowe.

Art. 33. W ustawie z dnia 29 maja 1974 r. o urzędzie Ministra Spraw Zagranicznych (Dz. U. Nr 21, poz. 115) po art. 3 dodaje się art. 3a w brzmieniu:

„Art. 3a. 1. Minister Spraw Zagranicznych:

- 1) mianuje za zgodą Rady Państwa konsulów mających pełnić funkcje kierowników urzędów konsularnych i występuje do Rady Państwa z wnioskami o wystawienie im listów komisyjnych,
- 2) występuje do Rady Państwa z wnioskami o udzielenie exequatur konsulom państw obcych,
- 3) wystawia listy komisyjne i udziela exequatur w wypadkach, które określa Rada Państwa.

2. Mianowanie konsulów, którym listy komisyjne wystawia Minister Spraw Zagranicznych, nie wymaga zgody Rady Państwa.”

Art. 34. 1. Tracą moc:

- 1) ustawa z dnia 11 listopada 1924 r. o organizacji konsulatów i o czynnościach konsulów (Dz. U. Nr 103, poz. 944),
- 2) ustawa z dnia 17 czerwca 1959 r. o uregulowaniu niektórych spraw konsularnych (Dz. U. Nr 36, poz. 225).

2. Do czasu wydania rozporządzenia przewidzianego w art. 32 ust. 2 pozostają w mocy przepisy dotychczasowe.

Art. 35. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1984 r.

Przewodniczący Rady Państwa: *H. Jabłoński*
Sekretarz Rady Państwa: *J. Szymanek*